

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “เรื่องการสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ. 2548–2549 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดด้านระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร จากบทความทางการเมือง ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รวม 88 ฉบับ

1.2 การศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) กลุ่มตัวอย่างคือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยาธร ท่อแก้ว
3. ดร. นันทนา นันทวโรภาส

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร จากบทความทางการเมือง ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ในประเด็นหลัก ของเนื้อหาสาระเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ดังนี้

2.1.1 การแข่งขันทางการเมือง

2.1.2 การต่อรองทางการเมือง

2.1.3 การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

2.1.4 การแต่งตั้งโยกย้าย

2.1.5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

2.2 การศึกษาวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยทำการกำหนดประเด็นของการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามกรอบแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ คือ

ในส่วนแรก ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระอันเป็นประเด็นหลักต่าง ๆ จุดมุ่งหมายในการสื่อสารทางการเมืองโดยใช้เนื้อหาสาระในประเด็นนั้น ๆ ผล/ผลกระทบจากการสื่อสารทางการเมืองในประเด็นนั้น ๆ และการประเมินผลของการสื่อสารทางการเมืองในประเด็นนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดหวัง หรือกำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

ในส่วนที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับ การประเมินเนื้อหาสาระในประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมือง โดยการระบุให้เชื่อมโยงถึงระดับความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นต่าง ๆ ในการสื่อสารทางการเมืองกับารรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 อย่างไร เพียงใด และส่งผลให้การรัฐประหารดังกล่าวได้รับความชอบธรรมทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

วิธีการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์โดยใช้การตั้งคำถามแบบปลายเปิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งมีโครงสร้างของคำถามในแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสารทางการเมือง ดังแนวคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับทฤษฎี ในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง ในช่วงก่อนการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ได้กระทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ

เนื้อหาสาระสำคัญ ๆ อันเป็นประเด็นหลัก ๆ ที่ไหลวนเวียนในระบบการสื่อสาร

- 1) เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเป็นสำคัญ
- 2) จุดหมายในการสื่อสาร
- 3) ผลกระทบเชิงสถานการณ์
- 4) ผลลัพธ์

ข้อที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระทางการเมือง ที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมือง

- 1) การทุจริตคอร์รัปชัน
- 2) การแทรกแซงสื่อ และองค์กรอิสระ
- 3) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ
- 4) ความแตกแยกขัดแย้งในสังคม
- 5) ความเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ข้อที่ 3 คำถามเกี่ยวกับภาพรวม การสื่อสารทางการเมืองในบริบทเหล่านั้น ที่มีผลโยนโยต่อการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐประหารคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) มากน้อยเพียงใด และส่งผลให้การทำรัฐประหารดังกล่าวได้รับความชอบธรรม หรือไม่

ข้อที่ 4 คำถามเกี่ยวกับ จำนวนประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมืองที่ได้ถูกรูณาอธิบาย ประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้เกิดการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน ของการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ

3.1.1 **ข้อมูลจากบทความทางการเมือง** ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ภาษาไทย รายสัปดาห์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รวม 88 ฉบับ

3.1.2 **ข้อมูลจากการรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก** จากกลุ่มตัวอย่างวิจัย โดยการสัมภาษณ์ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, รองศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ ท่อแก้ว และ ดร. นันทนา นันทวโรภาส

3.2 **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** คือ ข้อมูลได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราทางวิชาการ บทความ วารสาร เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารคือหนังสือพิมพ์มติชน สุดสัปดาห์ จำนวน 88 ฉบับ และการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสารทางการเมืองจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบเก็บข้อมูลเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา อย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา

โดยผู้วิจัย แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ประเด็นหลัก และคัดสรรข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และแสดงข้อมูลในรูปของการบรรยายพรรณนาวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ตามประเด็นเนื้อหาสาระ ที่ต้องการศึกษาอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ดังนี้

ตอนที่ 1 การแข่งขันทางการเมือง

ตอนที่ 2 การต่อรองทางการเมือง

ตอนที่ 3 การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ตอนที่ 4 การแต่งตั้งโยกย้าย

ตอนที่ 5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยจะมุ่งเสนอคำตอบของการวิจัยในลักษณะองค์รวมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยทำการจำแนกประเภทของข้อมูล ผสมผสาน และการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว ทั้งข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสรุปผลการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงประเด็นหลัก ที่สำคัญ ๆ กับ การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549